

Ημερολόγιο Καταστροφώματος, Β', 1944.

Κωνσταντίνος Χατζόπουλος (1868-1920)

Άσ? τη βάρκα?

Άσ? τη βάρκα στο κύμα όπου θέλει να τρέχει,
ας ορίζει το αέρι τιμόνι, πανί,
τα φτερά άπλωσε πλέρια, άκρη ο κόσμος δεν έχει,
είναι πιο όμορφοι οι άγνωροι πάντα γιαλοί·
Η ζωή μια δροσιά είναι, ένα κύμα· ας το φέρη
όπου θέλει το αέρι, όπου ξέρει το αέρι.

Ας αλλάζουν λιβάδια με βράχους και δάση,
γύρω ας φεύγουν πού πύργοι, πού καλύβας καπνός·
είτε ειδύλλιο γελούμενο απλώ νεται η πλάση,
είτε αντάρες και μπόρες κρεμά ο ουρανός,
μη θαρρής το πανί σου μπορείς να βαστάξης,
όπου θέλει το κύμα μαζί του θ? αράξης!

Τι γυρεύεις, τι θέλεις, μη κι εσύ το γνωρίζεις;
Κι έχεις πιάσει ποτέ σου το τι κυνηγάς;
Μη όπου σπέρνεις καλό το κακό δε θερίζεις;
Δε σκοντάφτεις σε ρώ τημα σ? ό,τι ρωτάς;
Κι ό,τι σ? έχει μαγέψει, κι ό,τι σου ?χει γελάσει
το έχεις μόνος κερδίσει, μοναχός ετοιμάσει;

Άσε τότε το κύμα όπου θέλει να σπάζη,
άσ? τις ζάλες να σέρνουν τυφλά την καρδιά·
κι αν τριγύρω βογκά κι αν ψηλά συννεφιάζη,
κάπου ο ήλιος σε κάποιο γιαλό θα γελά,

κι αν πικρό την ψυχή σου το δάκρυ τη ραίνει,
πάντα κάπου κρυφτή μια χαρά την προσμένει.

(Απλοί τρόποι)

Κ.Π. Καβάφης (1863-1933)

Ιθάκη

Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη,
να εύχεσαι νάναι μακρύς ο δρόμος,
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.
Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπας,
τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δεν θα βρεις,
αν μόν' η σκέψις σου υψηλή, αν εκλεκτή
συγκίνησις το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.
Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπας,
τον άγριο Ποσειδώνα δεν θα συναντήσεις,
αν δεν τους κουβανείς μες στην ψυχή σου,
αν η ψυχή σου δεν τους στήνει εμπρός σου.

Να εύχεσαι νάναι μακρύς ο δρόμος.
Πολλά τα καλοκαιρινά πρωιά να είναι
που με τι ευχαρίστησι, με τι χαρά
θα μπαίνεις σε λιμένας πρωτοειδωμένους·
να σταματήσεις σ' εμπορεία Φοινικικά,
και τες καλές πραγμάτειες ν' αποκτήσεις,
σεντέφια και κοράλλια, κεχριμπάρια κ' έβενους,
και ηδονικά μυρωδικά κάθε λογής,
όσο μπορείς πιο άφθονα ηδονικά μυρωδικά·
σε πόλεις Αιγυπτιακές πολλές να πας,
να μάθεις και να μάθεις απ' τους σπουδασμένους.

Πάντα στον νου σου νάχεις την Ιθάκη.
Το φθάσιμον εκεί είν? ο προορισμός σου.
Αλλά μη βιάζεις το ταξείδι διόλου.
Καλλίτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει·
και γέρος πια ν? αράξεις στο νησί,
πλούσιος με όσα κέρδισες στον δρόμο,
μη προσδοκώντας πλούτη να σε δώσει η Ιθάκη.

Η Ιθάκη σ? έδωσε τ? ωραίο ταξείδι.
Χωρίς αυτήν δεν θάβγαινες στον δρόμο.
Αλλά δεν έχει να σε δώσει πια.

Κι αν πτωχική την βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε.
Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα,
ήδη θα το κατάλαβες η Ιθάκες τι σημαίνουν.

(Τα Ποιήματα, 1897-1933)

Γιώργος Σεφέρης (1900-1971)

Πάνω σ? έναν ξένο στίχο

Ευτυχισμένος που έκανε το ταξίδι του Οδυσσέα.

Ευτυχισμένος αν στο ξεκίνημα, ένιωθε γερή την αρματωσιά μιας αγάπης, απλωμένη μέσα στο κορμί του, σαν τις φλέβες όπου βουίζει το αίμα.

[?]

Και παρουσιάζεται μπροστά μου, πάλι και πάλι, το φάντασμα του Οδυσσέα, με μάτια κοκκινισμένα από του κυμάτου την αρμύρα

κι από το μεστωμένο πόθο να ξαναδεί τον καπνό που βγαίνει από τη ζεστασιά του σπιτιού του και το σκυλί του που γέρασε προσμένοντας στη θύρα.

Στέκεται μεγάλος, ψιθυρίζοντας ανάμεσα στ' ασπρισμένα του γένεια, λόγια της γλώσσας μας, όπως τη μιλούσαν πριν τρεις χιλιάδες χρόνια.

Απλώνει μια παλάμη ροζιασμένη από τα σκοινιά και το δοιάκι, με δέρμα δουλεμένο από το ξεροβόρι από την κάψα κι από τα χιόνια.

Θα ?λεγες πως θέλει να διώξει τον υπεράνθρωπο Κύκλωπα που βλέπει μ? ένα μάτι, τις Σειρήνες που σαν τις ακούσεις ξεχνάς, τη Σκύλλα και τη Χάρυβδη απ? ανάμεσό μας·

τόσα περίπλοκα τέρατα, που δεν μας αφήνουν να στοχαστούμε πως ήταν κι αυτός ένας άνθρωπος που πάλεψε μέσα στον κόσμο, με την ψυχή και το σώμα.

[?]

(Τετράδιο Γυμνασμάτων)

Νίκος Καββαδίας (1910-1975)

Mal du d?part

Θα μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος εραστής
των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλαζίων πόντων,

και θα πεθάνω μια βραδιά, σαν όλες τις βραδιές,
χωρίς να σχίσω τη θολή γραμμή των οριζόντων.

Για το Μαδράς, τη Σιγκαπούρ, τ? Αλγέρι και το Σφαξ
θ? αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία,
κι εγώ, σκυφτός σ? ένα γραφείο με χάρτες ναυτικούς,
θα κάνω αθροίσεις σε χοντρά λογιστικά βιβλία.

Θα πάψω πια για μακρινά ταξίδια να μιλώ·
οι φίλοι θα νομίζουνε πως τα ?χω πια ξεχάσει,
κι η μάνα μου, χαρούμενη, θα λέει σ? όποιον ρωτά:
«Ήταν μιά λόξα νεανική, μα τώρα έχει περάσει?»

Μα ο εαυτός μου μια βραδιάν εμπρός μου θα υψωθεί
και λόγο, ως ένας δικαστής στυγνός, θα μου ζητήσει,
κι αυτό το ανάξιο χέρι μου που τρέμει θα οπλιστεί,
θα σημαδέψει, κι άφοβα το φταιχτη θα χτυπήσει.

Κι εγώ, που τόσο επόθησα μια μέρα να ταφώ
σε κάποια θάλασσα βαθιά στις μακρινές Ινδίες,
θα ?χω ένα θάνατο κοινό και θλιβερό πολύ
και μια κηδεία σαν των πολλών ανθρώπων τις κηδείες.

(Μαραμπού)

Κώστας Καρυωτάκης (1896-1928)

Τελευταίο ταξίδι

Καλό ταξίδι, αλαργινό καράβι μου, στου απείρου

και στις νυχτός την αγκαλιά, με τα χρυσά σου φώτα!
Να 'μουν στην πλώρη σου ήθελα, για να κοιτάζω γύρου
σε λιτανεία να περνούν τα ονείρατα τα πρώτα.

Η τρικυμία στο πέλαγος και στη ζωή να παύει,

μακριά μαζί σου φεύγοντας πέτρα να ρίχνω πίσω,

να μου λικνίζεις την αιώνια θλίψη μου, καράβι,

δίχως να ξέρω πού με πας και δίχως να γυρίσω!

(*Ελεγεία και Σάτιρες*, 1927)

Γιάννης Σκαρίμπας (1893-1984)

Φαντασία

Να ?ναι σα να μας σπρώχνει ένας αέρας μαζί
προς έναν δρόμο φιδωτό που σβει στα χάρη,
και σένα του καπέλου σου πλατιά και φανταιζι
κάποια κορδέλα του, τρελά να χαιρετάει.

[...]

Κι όλο να πνέει, να μας ωθεί αυτός ο αέρας μαζί
πέρ? από τόπους και καιρούς, έως ότου ?φως μου?
(καθώς τρελά θα χαιρετάει κείν? η κορδέλα η φανταιζι)
βγούμε απ? την τρικυμία αυτού του κόσμου...

Ουλαλούμ, 1936 (www.snhell.gr)

Ποίηση και Ζωή

Βιτσέντζος Κορνάρος (1553-1613)

***Ερωτόκριτος* (Α', 1-10)**

Του κύκλου τα γυρίσματα που ανεβοκατεβαίνουν,
και του τροχού που ώρες ψηλά κι ώρες στα βάθη πηαίνου,
και του καιρού τ? αλλάγματα που αναπαημό δεν έχου,
μα στο καλό κ? εις το κακό περιπατούν και τρέχου,
και των αρμάτων οι ταραχές, έχθρητες και τα βάρη,
του Έρωτα η εμπόρεση και της φιλιάς η χάρη,
αυτάνα μ? εκινήσασι τη σήμερον ημέρα
ν? αναθιβάλω και να πω τά κάμαν και τά φέρα
σ? μια κόρη κ? έναν άγουρο που μπερδευτήκα ομάδι
σε μια φιλιάν αμάλαγη, με διχως ασκημάδι.

Γεώργιος Δροσίνης

Τι;

Τι ζη στα φανερά και τι στ? αθώρητα;

Τι ζη στα πρόσκαιρα και τι στα αιώνια;

Τι τρέμει του καιρού το πέρασμα

Και τι αψηφά τα χρόνια;

Τι αξίζει με λαχτάρα να προσμένωμε;

Τι πρέπει να θυμώμαστε με λύπη;

Τι να χαιρόμαστε όταν τώχωμε;

Τι να θρηνούμε αν λείπη;

(*Πύρινη Ρομφαία*, 1912-1921)

Η μυθική αντίληψη του κόσμου

Του γιοφυριού της Άρτας (Παραλογή)

Σαράντα πέντε μάστοροι κι εξήντα μαθητάδες
γιοφύριν εθεμέλιωναν στην Άρτας το ποτάμι.
Ολημερίς το χτίζανε, το βράδυ εγκρεμιζόταν.
Μοιρολογούν οι μάστοροι και κλαίν οι μαθητάδες:
«Αλίμονο στους κόπους μας, κρίμα στις δούλεψές μας,
ολημερίς να χτίζουμε, το βράδυ να γκρεμιέται».
Πουλάκι εδιάβη κι έκατσεν αντίκρυ στο ποτάμι,
δεν εκελάηδε σαν πουλί, μηδέ σα χιλιδόνι,
παρά εκελάηδε κι έλεγε ανθρώπινη λαλίτσα:
«Α δε στοιχειώσετε άνθρωπο, γιοφύρι δε στεριώνει.
Και μη στοιχειώσετε ορφανό, μη ξένο, μη διαβάτη
παρά του πρωτομάστορα την όμορφη γυναίκα,
πόρχεται αργά τ? αποταχύ και πάρωρα το γιόμα».

Τ? άκουσ? ο πρωτομάστορας και του θανάτου πέφτει.
Πιάνει, μηνάει της λυγερής με το πουλί τ? αηδόνι:
Αργά ντυθεί, αργά αλλαχτεί, αργά να πάει το γιόμα,
αργά να πάει και να διαβεί της Άρτας το γιοφύρι.
Και το πουλί παράκουσε, κι αλλιώς επήγε κι είπε:

«Γοργά ντύσου, γοργά άλλαξε, γοργά να πας το γιόμα,
γοργά να πας και να διαβείς της Άρτας το γιοφύρι».

Να τηνε κι εξανάφανε από την άσπρη στράτα.
Την είδ' ο πρωτομάστορας, ραγίζεται η καρδιά του.
Από μακριά τους χαιρετά κι από κοντά τους λέει:
«Γεια σας, χαρά σας, μάστοροι κι εσείς οι μαθητάδες,
μα τι έχει ο πρωτομάστορας κι είναι βαργωμισμένος;»
«Το δακτυλίδι τόπεσε στην πρώτη την καμάρα,
και ποιος να μπει και ποιος να βγει το δακτυλίδι νά ?βρει;»
?«Μάστορα, μην πικραίνεσαι, κι εγώ να πά? στο φέρω,
εγώ να μπω, κι εγώ να βγω, το δακτυλίδι νά ?βρω».

Μηδέ καλά κατέβηκε, μηδέ στη μέση επήγε·
«Τράβα, καλέ μ?, τον άλυσο, τράβα την αλυσίδα,
τι όλον τον κόσμο ανάγειρα και τίποτες δεν ήβρα».
Ένας πιχάει με το μυστρί κι άλλος με τον ασβέστη,
παίρνει κι ο πρωτομάστορας και ρίχνει μέγα λίθο.

«Αλίμονο στη μοίρα μας, κρίμα στο ριζικό μας!
Τρεις αδερφάδες ήμαστε, κι οι τρεις κακογραμμένες.
Η μια ?χτισε το Δούναβη, κι η άλλη τον Αφράτη,
κι εγώ η πλιο στερνότερη της Άρτας το γιοφύρι.
Ως τρέμει το καρυόφυλλο, να τρέμει το γιοφύρι,
κι ως πέφτουν τα δενδρόφυλλα, να πέφτουν οι διαβάτες».

«Κόρη, το λόγον άλλαξε κι άλλη κατάρα δώσε,
πο ?χεις μονάκριβο αδερφό, μη λάχει και περάσει».
Κι αυτή το λόγον άλλαξε, κι άλλη κατάρα δίνει:
«Αν τρέμουν τ? άγρια βουνά, να τρέμει το γιοφύρι,
κι αν πέφτουν τ? άγρια πουλιά, να πέφτουν οι διαβάτες,
τι έχω αδερφό στην ξενητιά, μη λάχει και περάσει».

Οι αξίες της ζωής

Ιάκωβος Πολυλάς (1825-1896)

Ο μοναχός μου πόθος

Στις γνώμες τις ανθρώπινες

είν? χωρισμός μεγάλος.
Ένας τη δόξα επιθυμεί,
άλλος τα χρήματα ποθεί,
τη μάθηση ένας άλλος.

Ποιος στο χειμώνα αρέσκειται

και ποιος στο καλοκαίρι,
ποιος θέλει κόττα ή παππί·
ποιος ασηκώνεται πρωί
και ποιος το μεσημέρι.

Ποιος θέλει νύφη ασπρόλαιμη,

ψηλή, χαριτωμένη,
ποιος τη ζητάει μελαχροινή,
και ποιος τη θέλει ταπεινή
και ποιος δαιμονισμένη.

Εγώ ούτε πλούτη εζήλεσα,

ούτε ομορφιά και νιότη,
κι ούτε τη δόξα θέλω εγώ!
Να ?χω γιομάτο επιθυμώ
από κρασί το μπότη.

(Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού, [www . snhell . gr](http://www.snhell.gr))

Νίκος Καμπάς (1857-1932)

Παιδιά

Λιγη αγάπη, ένας φίλος, ένα όνειρο, δυο σίχοι,
κάποτε ένα δάκρυ, γέλια καθημερινά,
έρωτας για την πατρίδα, πίστη αμέτρητη στην τύχη,
η ζωή μας όλη νά!

[?]

([www . snhell . gr](http://www.snhell.gr))

Κ.Γ. Καρυωτάκης (1896-1928)

Στροφές

1

Είκοσι χρόνια παίζοντας

αντί χαρτιά βιβλία,

είκοσι χρόνια παίζοντας,

έχασα τη ζωή.

Φτωχός τώρα ξαπλώνομαι,

μια εύκολη σοφία

ν? ακούσω εδώ που πλάτανος

γέρος μου τη θροεί.

(*Νηπενθή*, 1921)

Βιτσέντζος Κορνάρος (1553-1613)

Ερωτόκριτος, Δ' , 601-610

Όποιος τσι μεγαλότητες ζητά ετουνού του κόσμου
και δε γνωρίζει πως επά διαβάτης είν? του δρόμου,
μα ρέμπεται* στες αφεντιές, στα πλούτη του καυκάται,
εγώ άγνωστο τότε κρατώ και πελελός λογάται.
Τούτα ?ναι ανθοί και λούλουδα, διαβαίνου και περνούσι
και μεταλλάσσουν τα οι καιροί, συχνιά τα καταλούσι·
σαν το γυαλί ραγίζονται, σαν τον καπνό διαβαίνου,
ποτέ δε στέκου ασάλευτα, μα πιλαλούν και πηαίνου.
Κι όσο πλια η Μοίρα στα ψηλά τον άθρωπο καθίζει,
τόσο και πλιότερα πονεί, όντε τότε γκρεμνίζει.

*υπερηφανεύεται

Ανδρέας Κάλβος (1792-1896)

Εις δόξαν (απόσπ.)

Εσφαλεν ο την δόξαν
ονομάσας ματαίαν,
και τον άνδρα μαινόμενον
τον προ τοιαύτης καίοντα
θεάς την σμύρναν.

Δίδει αυτή τα πτερά·
και εις τον τραχύν, τον δύσκολον
της Αρετής τον δρόμον
του ανθρώπου τα γόνατα
ιδού πετάουν.

(Η Λύρα)

Κ.Π. Καβάφης (1863-1933)

Η σατραπεία

Τι συμφορά, ενώ είσαι καμωμένος
για τα ωραία και μεγάλα έργα
η άδικη αυτή σου η τύχη πάντα
ενθάρρυνσι κ? επιτυχία να σε αρνείται·
να σ? εμποδίζουν ευτελείς συνήθειες,
και μικροπρέπειες, κι αδιαφορίες.
Και τι φρικτή η μέρα που ενδίδεις,
(η μέρα που αφέθηκες κ? ενδίδεις),
και φεύγεις οδοιπόρος για τα Σούσα,
και πηαίνεις στον μονάρχην Αρταξέρξη
που ευνοϊκά σε βάζει στην αυλή του,
και σε προσφέρει σατραπείες και τέτοια.
Και συ τα δέχεσαι με απελπισία
αυτά τα πράγματα που δεν τα θέλεις.
Αλλά ζητεί η ψυχή σου, γι? άλλα κλαίει·
τον έπαινο του Δήμου και των Σοφιστών,
τα δύσκολα και τ? ανεκτίμητα Εύγε·
την Αγορά, το Θέατρο, και τους Στεφάνους.
Αυτά πού θα σ? τα δώσει ο Αρταξέρξης,
αυτά πού θα τα βρεις στη σατραπεία·
και τι ζωή χωρίς αυτά θα κάμεις.

(Ποιήματα 1897-1933)

Ανδρέας Εμπειρικός (1901-1975)

Τριαντάφυλλα στο παράθυρο

Σκοπός της ζωής μας δεν είναι η χαμέρπεια. Υπάρχουν απειράκις ωραιότερα πράγματα και απ? αυτήν την αγαλατώδη παρουσία του περασμένου έπους. Σκοπός της ζωής μας είναι η αγάπη. Σκοπός της ζωής μας είναι η ατελεύτητη μάζα μας. Σκοπός της ζωής μας είναι η λυσιτελής παραδοχή της ζωής μας και της κάθε μας ευχής εν παντί τόπω εις πάσαν

στιγμήν εις κάθε ένθερμον αναμόχλευσιν των υπάρχόντων. Σκοπός της ζωής μας είναι το σεσημασμένον δέρας της υπάρξεώς μας.

(Υψικάμινος)

Ο άνθρωπος και η παιδική ηλικία

Τάκης Σινόπουλος (1917-1981)

ΕΙΜΑΙ ένας άνθρωπος που έρχεται συνεχώς από τον Πύργο.

(Νυχτολόγιο)

Κωστής Παλαμάς (1859-1943)

Τα πρώτα μου χρόνια τ' αξέχαστα τ' ἔζησα
κοντὰ στ' ακρογιάλι,
στη θάλασσα ἐκεῖ τὴ ρηχὴ καὶ τὴν ἡμερὴ,
στη θάλασσα ἐκεῖ τὴν πλατιά, τὴ μεγάλη.

Καὶ κάθε φορά που μπροστὰ μου ἡ πρωτάνθιστη
ζωούλα προβάλλει,
καὶ βλέπω τὰ ονειράτα κι ἀκούω τὰ μιλήματα
τῶν πρώτῳ μου χρόνῳ κοντὰ στ' ακρογιάλι,

στενάζεις, καρδιά μου, τὸ ἴδιο ἀναστένασμα:
Να ζούσα καὶ πάλι
στη θάλασσα ἐκεῖ τὴ ρηχὴ καὶ τὴν ἡμερὴ,
στη θάλασσα ἐκεῖ τὴν πλατιά, τὴ μεγάλη.

Μια μένα εἶν' ἡ μοῖρα μου, μια μένα εἶν' ἡ χάρη μου,
δε γνώρισα κι ἄλλη:
Μια θάλασσα μέσα μου σα λίμνη γλυκόστρωτη
καὶ σαν ὠκιανὸς ἀνοιχτὴ καὶ μεγάλη.

Καὶ να! μες τὸν ὕπνο μου τὴν ἔφερε τ' ὄνειρο
κοντὰ μου καὶ πάλι

τη θάλασσα εκεί τη ρηχή και την ήμερη,
τη θάλασσα εκεί την πλατιά, τη μεγάλη.

Κι εμέ, τρισαλίμονο, μια πίκρα με πίκραινε,
μια πίκρα μεγάλη,
και δε μου τη γλύκαινες, πανώριο ξαγνάντεμα
της πρώτης λαχτάρας μου, καλό μου ακρογιάλι!

Ποια τάχα φουρτούνα φουρτούνιαζε μέσα μου
και ποια ανεμοζάλη,
που δεν μου την κοίμιζες και δεν την ανάπαυες,
πανώριο ξαγνάντεμα, κοντά στ' ακρογιάλι;

Μια πίκρα είν' αμίλητη, μια πίκρα είν' αξήγητη,
μια πίκρα μεγάλη,
η πίκρα που είν' άσβηστη και μες στον παράδεισο
των πρώτω μας χρόνω κοντά στ' ακρογιάλι.

(Οι Καημοί της Λιμνοθάλασσας)

Θετική και αρνητική αντιμετώπιση της ζωής

Ναπολέον Λαπαθιώ της (1888-1944)

Η χαρά

La gioia e sempre sull'altra riva

Gabriele D'Annunzio

Πάντα κάτι με κρατεί
και με φέρνει πίσω,
στον καιρό που κάθε τι
μου ?λεγε να ζήσω,

που όλα ? σκέψεις μου κρυφές,
κι ό,τι ζει, στην πλάση,
δε μου θύμιζε μορφές,
που τις έχω χάσει,

κι όλα τ? άκουγα να λεν,
μ? έναν τρόπο πλάνο,
πως τ? αγάπησα και δεν
πρέπει να πεθάνω...

Τώρα, που όλα τα φτερά
σκόρπισαν της πλάνης,
μου το λένε καθαρά:
Πρέπει να πεθάνης!

Κι όσο πιο βαθιά κοιτώ

κάτω από τη σκέπη,
τόσο πιο καλά και το
μάτι μου το βλέπει.

Κι αν τυχαίνει κι ο νους να
κάνει σκέψην άλλη,
δεν κρατεί πολύ, και να
πάλι αυτή προβάλλει...

... Μα όσο και στους ουρανούς
να ?ναι η μέρα μαύρη
κι όσα θέλησε ο νους,
να μη μπορεί νά ?βρη,

κι όσο αν είμαστε πικρά,
τώρα, στερημένοι,
? κάπου υπάρχει μια Χαρά,
και μας περιμένει...

(Λ. Πολίτης, *Ποιητική Ανθολογία*, Βιβλίο Έβδομο, Γαλαξίας 1965)

Λόγος 1

Κώστας Καρυωτάκης (1896-1928)

[Τι νέοι που φτάσαμεν εδώ ?]

Τι νέοι που φτάσαμεν εδώ, στο έρμο νησί, στο χείλος
του κόσμου, δώθε απ' τ' όνειρο και κείθε από τη γη!
Όταν απομακρύνθηκεν ο τελευταίος μας φίλος,
ήρθαμε αγάλι σέρνοντας την αιωνία πληγή.

Με μάτι βλέπουμε αδειανό, με βήμα τσακισμένο
τον ίδιο δρόμο παίρνουμε καθένας μοναχός,
νιώθουμε τ' άρρωστο κορμί, που εβάρυνε, σαν ξένο,
υπόκωφος από μακριά η φωνή μας φτάνει αχός.

Η ζωή διαβαίνει, πέρα στον ορίζοντα σειρήνα,
μα θάνατο, καθημερινό θάνατο και χολή
μόνο, για μας η ζωή θα φέρει, όσο αν γελά η αχτίνα
του ήλιου και οι αύρες πνέουνε. Κι είμαστε νέοι, πολύ

νέοι, και μας άφησεν εδώ, μια νύχτα, σ' ένα βράχο,
το πλοίο που τώρα χάνεται στου απείρου την καρδιά,
χάνεται και ρωτιόμαστε τι να ?χουμε, τι να ?χω,
που σβήνουμε όλοι, φεύγουμε? έτσι νέοι, σχεδόν παιδιά!

(Ελεγεία και Σάτιρες)

Αντίλογος 1

Άρης Αλεξάνδρου (1922-1978)

Μέσα στις πέτρες

Κι όμως δεν αυτοκτόνησα.

Είδατε ποτέ κανέναν έλατο να κατεβαίνει μοναχός του στο πριονιστήριο;

Η θέση μας είναι μέσα δω σ? αυτό το δάσος

με τα κλαδιά κομμένα μισοκαμένους τους κορμούς

με τις ρίζες σφηνωμένες μες στις πέτρες.

(*Ευθύτης οδών*, 1959, Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού, www.snhell.gr)

Λόγος 2

Κ.Γ. Καρυωτάκης (1896-1928)

[Σαν δέσμη από τριαντάφυλλα?]

Σαν δέσμη από τριαντάφυλλα
είδα το βράδυ αυτό.
Κάποια χρυσή, λεπτότατη
στους δρόμους ευωδιά.
Και στην καρδιά
αιφνίδια καλοσύνη.
Στα χέρια το παλτό,
στ' ανεστραμμένο πρόσωπο η σελήνη.
Ηλεκτρισμένη από φιλήματα
θα ?λεγες την ατμόσφαιρα.
Η σκέψις, τα ποιήματα,
βάρος περιττό.

Έχω κάτι σπασμένα φτερά.
Δεν ξέρω καν γιατί μας ήρθε
το καλοκαίρι αυτό.
Για ποιαν ανέλπιστα χαρά,
για ποιες αγάπες,
για ποιο ταξίδι ονειρευτό.

(Ελεγεία και Σάτιρες)

Αντίλογος 2

Μίλτος Σαχτούρης (1919-2005)

Ο ελεγκτής

Ένας μπαξές γεμάτος αίμα

είν? ο ουρανός

και λίγο χιόνι

έσφιξα τα σκοινιά μου

πρέπει και πάλι να ελέγξω

τ? αστέρια

εγώ

κληρονόμος πουλιών

πρέπει

έστω και με σπασμένα φτερά

να πετάω

(Τα Φάσματα ή η Χαρά στον άλλο δρόμο)

Οδυσσέας Ελύτης (1911-1996)

[Ο χρόνος είναι γρήγορος?]

Ο χρόνος είναι γρήγορος ίσκιος πουλιών

Τα μάτια μου ορθάνοιχτα μες στις εικόνες του

Γύρω απ? την ολοπράσινη επιτυχία των φύλλων

Οι πεταλούδες ζουν μεγάλες περιπέτειες

Ενώ η αθωότητα

Ξεντύνεται το τελευταίο της ψέμα

Γλυκιά περιπέτεια Γλυκιά

Η Ζωή.

(Προσανατολισμοί)

Γεγονός του Αυγούστου

Έφερνα γύρους μες στον ουρανό και φώναζα

Με κίνδυνο ν? αγγίξω μια ευτυχία

Σήκωσα πέτρα και σημάδεψα μακριά

Μιλημένη από τον ήλιο η Μοίρα

Έκανε πως δεν έβλεπε

Και το πουλί του κοριτσιού πήρ? ένα ψιχουλο θαλάσσης
και αναλήφτη.

(Το Φωτόδεντρο και η Δέκατη Τέταρτη Ομορφιά)

Άτομο και κοινωνία

Μαρία Πολυδούρη (1902-1930)

Σεμνότης

Την ομορφιά που κλείνω μέσα μου
κανείς δε θέλω να τη νιώσει.
Δε θα μπορούσε να τη σίμωνε
χωρίς γι? αυτό να την πληγώσει.

Έχω ένα κρίνο, κρίνο ολάνοιχτο
χωρίς καμιά σκιά στην όψη.
Καμιά ηδονή δεν επεθύμησε
να το φιλήσει, να το κόψει.

Έχω ένα ρόδο που ζυγιάζεται
πάνω στην ίδια του τη φλόγα
κι είναι σα να ?γινε ολοκαύτωμα
και να σιωπούσε και να ευλόγα.

Μια μαργαρίτα πούνε αμφίβολη
μ? όλο το ναι που λέει η καρδιά της.
Μόνον αφήνει να λικνίζεται
παθητικά την ομορφιά της.

*Κι άλλα λουλούδια πούνε σύμβολα
κι άλλα μονάχα που μεθούνε,
μα τόσο είνε όλα λεπτοκάμωτα,
φανταστικά μόνον ανθούνε.*

*Την ομορφιά που κλείνω μέσα μου
κανείς ποτέ δε θα τη νοιώση.
Κι αν την πληγώσει θάνατι ανίδεος*

κι ούτε γι' αυτό θα μετανοιώση.
(*Τα ποιήματα*, Μοντέρνοι Καιροί 1988)

Κωνσταντίνος Θεοτόκης (1872-1923)

[Σονέτο 18]

Στης ζωής το στενό μονοπάτι
που το φράζουν τ' αγκάθια κι οι τριβόλοι
άφησε ομπρός σου να περάσουν όλοι
και μοναχός, ωιμέ, πικρά περπάτει.
Και κάνε τόπο εσύ κάθε διαβάτη
που τρέχει βιαστικά και δίχως σκόλη
στης ευτυχίας το πλάνο περιβόλι
να φτάσει και στ' ολόχρυσο παλάτι.
Μη βαργομάς γι' αυτό και μη λυπείσαι
όλα, χαρές και πάθη ο χάρος σβήνει
κι όσο μπορείς λησμονημένος ζήσε
κι ας λαχταράς μονάχα τη γαλήνη
κατάκοπος απ' το άγριο το δρολάπι
πώχει σηκώσει στην καρδιά σου η αγάπη

(*Τα σονέτα*, www.snhell.gr)

Κ.Π. Καβάφης (1863-1933)

Όσο μπορείς

Κι αν δεν μπορείς να κάμεις την ζωή σου όπως την θέλεις,
τούτο προσπάθησε τουλάχιστον
όσο μπορείς: μην την εξευτελίζεις
μες στην πολλή συνάφεια του κόσμου,
μες στες πολλές κινήσεις κι ομιλίες.

Μην την εξευτελίζεις πηαίνοντάς την,
γυρίζοντας συχνά κ? εκθέτοντάς την
στων σχέσεων και των συναναστροφών
την καθημερινήν ανοησία,
ώς που να γίνει σα μια ξένη φορτική.

(Τα Ποιήματα, 1897-1933)

Φυγή

Κ.Π. Καβάφης (1863-1933)

Η πόλις

Είπες· «Θα πάγω σ? άλλη γη, θα πάγω σ? άλλη θάλασσα.
Μια πόλις άλλη θα βρεθεί καλλίτερη από αυτή.
Κάθε προσπάθεια μου μια καταδίκη είναι γραφτή·
κ? είν? η καρδιά μου ? σαν νεκρός ? θαμένη.
Ο νους μου ως πότε μες στον μαρασμόν αυτόν θα μένει.
Όπου το μάτι μου γυρίσω, όπου κι αν δω
ερείπια μαύρα της ζωής μου βλέπω εδώ,
που τόσα χρόνια πέρασα και ρήμαξα και χάλασα.»

Καινούριους τόπους δεν θα βρεις, δεν θάβρεις άλλες θάλασσες.
Η πόλις θα σε ακολουθεί. Στους δρόμους θα γυρνάς
τους ίδιους. Και στες γειτονιές τες ίδιες θα γερνάς·
και μες στα ίδια σπίτια αυτά θ? ασπρίζεις.
Πάντα στην πόλι αυτή θα φθάνεις. Για τα αλλού ?μη ελπίζεις?
δεν έχει πλοίο για σε, δεν έχει οδό.
Έτσι που τη ζωή σου ρήμαξες εδώ
στην κώχη τούτη την μικρή, σ? όλην την γη την χάλασες.

(*Τα Ποιήματα*, 1897-1933)

Νικόλαος Κάλας (1907-1988)

Θαλάσσια πλεονεκτήματα II

Όταν αποτυχία συνθλίβει αισθήματά μας

κι οι άλλες κι οι προάλλες είν? πολλές

για να οδεύει άνετα η σάρκα μέσα από τόσες αναποδιές

δεν αρκούν οι επιθυμίες της να πάψουν να εξεικονίζονται

πρέπει κι εμείς να φύγουμε, να βρούμε το θάρρος κάποιας φυγής.

(Οδός Νικήτα Ράντου)

Άνθρωπος και φύση

Νικηφόρος Βρεττάκος (1912-1991)

Έπεσε ξάφνω η πόρτα μου

Έπεσε ξάφνω η πόρτα μου
και φάνη ο μέγας κόσμος·
μέσα στο λίκνο της χαράς,
έχασα τη φωνή μου.

Τρέκλιζα ενώ χορεύανε

γύρω μου οι μαργαρίτες

και για να πάω στην εκκλησιά

κρατιόμουν απ' τα στάχια.

Και στην ποδιά της Παναγιάς

έγειρα το κεφάλι μου

που έξω απ' την πόρτα μάζευε

για τα μαλλιά της ρόδα.

(*Το βιβλίο της Μαργαρίτας*, Λ. Πολίτης, Έβδομο Βιβλίο, Γαλαξίας 1965)

Κωστής Παλαμάς (1859-1943)

Ο πιο τρανός καημός μου

Την ώρα την υπέρτατη που θα το σβη το φως μου

αγάλια αγάλια ο θάνατος, ένας θε να είν? εμένα

ο πιο τρανός καημός μου.

Δε θά είναι οι κούφιοι λογισμοί, τα χρόνια τα χαμένα,

της φτώχειας η έγνοια, του έρωτα η ακοίμητη λαχτάρα,

μια δίψα μέσ? το αίμα μου, προγονική κατάρα,

μήτε η ζωή μου η αδειανή συρμένη απ? το μαγνήτη

πάντα της Μούσας, μήτ? εσύ, χιλιάκριβό μου σπίτι.

Ο πιο τρανός καημός μου

θα είναι που δε δυνήθηκα μ? εσέ να ζήσω, ω πλάση,

πράσινη απάνου στα βουνά, στα πέλαγα, στα δάση,

θα είναι πως δε χάρηκα σκυφτός μέσ? τα βιβλία,

ω φύση, ολάκερη ζωή κι ολάκερη σοφία !

(Οι Καημοί της Λιμνοθάλασσας)

Γιώργος Σεφέρης (1900-1971)

[Άνθη της πέτρας]

Άνθη της πέτρας μπροστά στην πράσινη θάλασσα

με φλέβες που μου θύμιζαν άλλες αγάπες

γυαλίζοντας στ' αργό ψιχάλισμα,

άνθη της πέτρας φυσιογνωμίες

που ήρθαν όταν κανένας δε μιλούσε και μου μίλησαν

που μ? άφησαν να τις αγγίξω ύστερ? απ? τη σιωπή

μέσα σε πεύκα σε πικροδάφνες και σε πλατάνια.

(*Τετράδιο Γυμνασμάτων*, «Σχέδια για ένα καλοκαίρι»)

Ζωή και Ελευθερία

Νίκος Καζαντζάκης (1883-1957)

Δε φοβάμαι τίποτα, δεν ελπίζω τίποτα, είμαι λεύτερος.

(Επιτύμβια επιγραφή στην Τάπια Μαρτινέγκο, Ηράκλειο Κρήτης)

Γιάννης Ρίτσος (1909-1990)

Αποχαιρετισμός

Τ? αληθινό μπόι τ? ανθρώπου
μετριέται πάντα με το μέτρο της λευτεριάς. [?]

(Επιτομή, www.snhell.gr)

Ανδρέας Κάλβος (1792-1896)

«Εις Σάμον», α'

Όσοι το χάλκεον χέρι
βαρύ του φόβου αισθάνονται,
ζυγόν δουλείας ας έχωσι·

θέλει αρετήν και τόλμην
η ελευθερία.

Διονύσιος Σολωμός

Ελεύθεροι Πολιορκημένοι. Σχεδιάσμα Β'

1.

Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει·
Λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί, κι η μάνα το ζηλεύει.
Τα μάτια η πείνα εμαύρισε· στα μάτια η μάνα μνέει·
Στέκει ο Σουλιώτης ο καλός παράμερα και κλαίει:

«Έρμο τουφέκι σκοτεινό, τί σ' έχω γω στο χέρι;
Οπού συ μούγινες βαρύ κι ο Αγαρηνός το ξέρει.»

2.

Το Μεσολόγγι έπεσε την άνοιξη· ο ποιητής παρασταίνει την Φύση, εις τη στιγμή που είναι ωραιότερη, ως μία δύναμη, η οποία, με όλα τ' άλλα και υλικά και ηθικά ενάντια, προσπαθεί να δειλιάση τους πολιορκημένους· ιδού οι Στοχασμοί του ποιητή:

Η ζωή που ανασταίνεται με όλες της τες χαρές, αναβρύζοντας ολούθε, νέα, λαχταριστή, περιχυνόμενη εις όλα τα όντα· η ζωή ακέραιη, απ' όλα της φύσης τα μέρη, θέλει να καταβάλη την ανθρώπινη ψυχή· θάλασσα, γη, ουρανός, συγχωνευμένα, επιφάνεια και βάθος συγχωνευμένα, τα οποία πάλι πολιορκούν την ανθρώπινη φύση στην επιφάνεια και εις το βάθος της.

Η ωραιότης της φύσης, που τους περιτριγυρίζει, αυξάνει εις τους εχθρούς την ανυπομονησία να πάρουν τη χαριτωμένη γη, και εις τους πολιορκημένους τον πόνο ότι θα τη χάσουν.

Ο Απρίλης με τον Έρωτα χορεύουν και γελούνε,
Κι όσ' άνθια βγαίνουν και καρποί τόσ' άρματα σε κλειούνε.

Λευκό βουνάκι πρόβατα κινούμενο βελάζει,
Και μες στη θάλασσα βαθιά ξαναπετιέται πάλι,
Κι ολόλευκο εσύσμιξε με τ' ουρανού τα κάλλη.
Και μες στις λίμνης τα νερά, όπ' έφθασε μ' ασπούδα,
Έπαιξε με τον ίσκιο της γαλάζια πεταλούδα,
Που ευώδιασε τον ύπνο της μέσα στον άγριο κρίνο·
Το σκουληκάκι βρίσκεται σ' ώρα γλυκιά κι εκείνο.
Μάγεμα η φύσις κι όνειρο στην ομορφιά και χάρη,
Η μαύρη πέτρα ολόχρυση και το ξερό χορτάρι·
Με χίλιες βρύσες χύνεται, με χίλιες γλώσσες κραίνει·
Όποιος πεθάνη σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει.

Τρέμ' η ψυχή και ξαστοχά γλυκά τον εαυτό της.

(Ποιήματα, Ίκαρος 1961)

Εγρήγορση

Δ.Π. Παπαδίτσας (1922-1987)

Νυχτερινά

I

Ν? ακούς πάντα

Ν? ακούς το μεγάλωμα της νύχτας

Ν? ακούς των χεριών τον ψαλμό το ξεκόλλημα της πέτρας απ? τον τοίχο

Ν? ακούς το φυτό να τρίζει το πρωί, το μέγαλωμα της νύχτας στο δέρμα

Ν? ακούς τον αγέρα στων πουλιών τα κόκαλα

Ν? ακούς του πουλιού το δρόμο την αγάπη του σπιτιού του νερού το φως

Ν? ακούς των ματιών τη δόνηση καθώς απ? τον ορίζοντα γυρίζουν

Και ακινητούν σ? άλλων ματιών την αιώρα

Ν? ακούς της φωτιάς τον πανικό, του ζώου το θρήνο

Το άχυρο που καίγεται στον ήλιο

Τον ήλιο ν? ακούς που δέρνεται απ? το φέγγος της σταγόνας

Ν? ακούς του άστρου το χρώμα

Ν? ακούς του άστρου την ευωδιά που ο κόσμος την ανάσανε κι έγινε περιβόλι

Ν? ακούς στην ερημιά το χοροπηδητό της ρίζας

Ν? ακούς μες στους θορύβους το ψιθύρισμα του νου που τον καρφώνουμε στον τοίχο

Ν? ακούς τα μαλλιά τα φρύδια το μέτωπο και τη θλίψη τους

Όπως όταν ακούμε στο μυαλό μαχαίρια ν? ακονίζονται

Ν? ακούς τα χέρια ή τις παρειές που είναι μες στα χέρια ζεστές και τρέμουν

Ν? ακούς την τουφεκιά που αστοχεί όμως που κόβει σε δυο τα πάντα

Κι ύστερα ο ύπνος πάλι τα ενώνει

[?]

(Ποίηση, Ευθύνη 1997)

Τάκης Σινόπουλος (1917-1981)

ΚΙ ΕΣΥ κοιμάσαι; Γιατί κοιμάσαι;

*

ΤΟ ΜΑΥΡΟ τριαντάφυλλο περπατάει τώρα στους δρόμους. Ορθό στο μαύρο μίσχο του λυγρό, σφιχτό, περήφανο, κόκκινο, μαύρο. Αποφεύγει ακατάδεχτα ένα πλήθος διαβάτες. Έρχεται να σε βρει. Κι εσύ κοιμάσαι;

ΓΙΑΤΙ κοιμάσαι;

(Ο Χάρτης)

Διονύσιος Σολωμός (1798-1857)

Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι

Πάντ? ανοιχτά, πάντ? άγρυπνα, τα μάτια της ψυχής μου.

(Σχεδιάσμα Β', 36. *Ποιήματα*, Ίκαρος 1961)

Γεώργιος Δροσίνης

Ό,τι δε βλέπουν ανοιχτά βλέπουν κλειστά τα μάτια.

(Κλειστά βλέφαρα 1914-1917, Άπαντα, τόμ. Β', ΣΩΒ 1996)

Ανδρέας Εμπειρικός (1901-1975)

Πουλιά του Προύθου

16

Είναι τα βλέφαρά μου διάφανες αυλαίες

Όταν τανοίγω βλέπω εμπρός μου ό,τι κι αν τύχη

Όταν τα κλείνω βλέπω εμπρός μου ό,τι ποθώ.

(Ενδοχώρα)

Η φύση του ανθρώπου

Νίκος Καρούζος (1926-1990)

Σύντομον

Τραγουδώ τους χαμένους προπάτορες

είμαι των άστρων ο σκύλος

με τα μάτια κοιτάζω ψηλά

με τα χέρια γιορτάζω τη λάσπη.

(Η έλαφος των άστρων)

Γιώργος Σαραντάρης (1908-1941)

Στον ουρανό

ΌΤΑΝ εξετάσουμε καλά τον εαυτό μας, βλέπουμε πως είμαστε καμωμένοι από ουρανό.
Είμαστε καμωμένοι και από γη, αλλά η γη ταξιδεύει μέσα μας, χωρίς να ρίχνει ρίζες, ενώ ο ουρανός μένει. (?)

(*Τα Ποιήματα*, τόμ. Β', Gutenberg 1987)

Ο κόσμος του υπερρεαλισμού

Νίκος Εγγονόπουλος

Τα κλειδοκύμβαλα της σιωπής

[?]

και τρέχω

πάνω στα νερά

?ακούραστα?

με το λυρικό

ποδήλατο

με την περικεφαλαία

της αγάπης

κι όταν φτάσω

στο τελευταίο

σκαλι

της σκοτεινής

αυτής

σκάλας

κι ανοίξω

την πόρτα

του δωματίου

τότες μόνε αντιλαμβάνομαι

πως το δωμάτιο

ήταν

?είναι?

ένας μεγάλος

κήπος

γιομάτος μουσική

και ζωγραφιές

[?]

έτσι

που πρέπει

?ίσως ναν κι ανάγκη απόλυτη?

να παραβάλω

την όλη κατάσταση

μ? ένα γυαλί

που όταν

βάζης

το μάτι

βλέπεις

ένα βαθύ

πηγάδι

και στο

βάθος

ένα

πουλί

Ικεσία

Η νύχτα διαδέχεται την ημέρα. Και ως η μέρα είναι η περιοχή των δέντρων και των λουλουδιών, έτσι κι η νύχτα είναι η περιοχή των φαντασμάτων και των κρουνών. Τοποθετείς τη σκάλα στον τοίχο, και με πολλή πολλή προσοχή περνάς «από την άλλη μεριά». Αντιλαμβάνεσαι ψιθύρους, σαν θρόισμα νεκρών φύλλων, και το κελάρυσμα των νερών, τον σχεδόν ανεπαίσθητο θόρυβο που κάμνει η ρόδα του μύλου. Ένας τροχός, ένα αλέτρι, αστέρια, κι αρχίζουν τα θαύματα και τα μάγια της νύχτας [?]

(Η Κοιλιάδα με τους ροδώνες)

Ο ρόλος του χρόνου ? η ματαιότητα της ζωής

Ζωή Καρέλλη (1901-1998)

Χαιρετισμός

Ο χρόνος
μοιραίος ίσως και μάταιος
ασύλληπτος.
Ο χρόνος
καθαρός πολύτιμος
σταθερός απείραχτος
δυνατός συμπαγής
ολόκληρος νοητός ατελείωτος
αιώνιος αστείρευτος αέναος άθιχτος
ακέραιος ακατάπαυστος
διαρκής ασάλευτος
αδίσταχτος αδιαίρετος
ακίνητος άκρατος αδέσμευτος
πυκνός αδιάφορος αδιαπέραστος
ο χρόνος αδιάλλαχτος
αδιάλεχτος απρόσιτος αδιήγητος
αγνώριστος άγνωστος άδηλος
πολύπλοκος ποικίλος ανεξήγητος
βέβαιος αβέβαιος
χρόνος αβίαστος απροσδόκητος
αδοκίμαστος αδιέξοδος
χρόνος βαθύς και τραχύς.
Αγέρωχος πλούσιος, άφθονος
ο χρόνος ακριβής αιφνίδιος
φανερός ο δίκαιος υπερήφανος
έναν ο μοναδικός χρόνος, λαμπρός
ο έξοχος νέος διαρκώς
ένδοξος θείος ο χρόνος.

(*Φαντασία του χρόνου*, 1949, www.snhell.gr)

Φαναριώ τικα στιχουργήματα

Λοιπόν εις τι μας ωφελεί
η ματαιότης η πολλή;
Ο κόσμος είναι σφαίρα,
γυρίζει καθ' ημέρα.

Η ευμορφιά δεν μας πλανά,
γιατί δεν στέκει, μόν' περνά,
κι η σήμερον ωραία,
αύριον κακογραία.

(www.snhell.gr)

Κυπριακά ερωτικά ποιήματα

Καιρός την εμορφιάν σου δώκεν τόσην
και με καιρόν έν? χρήση να την δώσεις·
καιρός εβάρτην διά να σε ψηλώσει
και με καιρόν έν? χρειά να χαμηλώσεις·
καιρός μ? εδώκεν για να με σκλαβώσει
κι εσου* καιρόν της λευτεριάς να δώσεις.
Με τον καιρόν απ? αγγριστεί** μερώννει
και με καιρόν ό,τι αρκευτεί*** τελειώννει.

(Λίνος Πολίτης, *Ποιητική Ανθολογία*, τόμ. Β', εκδ. «Γαλαξίας», 1965)

*εσού = εσύ

**αγγριστή= αγριέψει

***αρκευτεί= αρχίσει